

«Для ажыццяўлення задуманага борт-інжынер Далгор Банькоўскі выкарыстаў карбаранавую кіслату. Доза была разлічана такім чынам, каб сістэма ахаладжэння рэактара зламалася праз адну гадзіну сорак тры хвіліны. Гэта дазваляла бортінжынеру стварыць сабе алібі...»

Дзверы ў каюту, якую дзяліў з калекцыянерам-германістам Рудэлам Парыбокам інспектар Дэпартаменту пазаземных крымінальных расследаванняў Ратаўт Сарва, адчыніліся, і на парозе паўстаў бледны як мел спадарожнік.

— Вам варта было б прыслухацца да рэкамендацый лекара, спадар Парыбок. А ён, калі мне не здраджае памяць, загадаў выконваць пасцельны рэжым.

— Глупства, — адмахнуўся калекцыянер, беражліва раскладваючы на ложку бутэлькі. — Чым больш я буду рухацца, тым хутчэй прыйду ў норму.

— Налягаючы на эль? — выказаў здзіўленне інспектар.

— Ды кіньце вы, спадар Сарва! Што мне, нашчадку слаўных вікінгаў, сталеца ад літра-другога піва? — Парыбок адкаркаваў бутэльку і зрабіў некалькі глыткаў. — Толькі горла прамачыць. Можца быць упэўнены — рагаты шлем я не надзену і разбураць усё вакол не стану.

Сарва толькі прыгнечана паківаў галавою, не разумеючы таго, як можна настолькі безадказна ставіцца да свайго здароўя. І гэта — пасля аварыі. Аднак дастуквацца да розуму спадарожніка не стаў, а вярнуўся да справаздачы пра расследаванне, праведзенае на падвойным траянскім астэроідзе Юпітэра. Патрокл паднёс нямала сюрпрызаў.

«...Матывам злачынства стала жаданне прысвоіць сабе лаўры першаадкрывальніка эксапланеты зямнога тыпу...» Скончыў сказ інспектару не ўдалося — нагадаў пра сябе камунікатар. Рассыланне арыенціровак, калі меркаваць па піктаграме.

«Здзейсненыя дзёрзкія ўцёкі з турэмнага транспарту «Грыфон»... Арбіталіс Януць, прыгавораны да трох пажыццёвых зняволенняў за серыю забойстваў з асаблівай жорсткасцю ў Канадзе, ЗША і Бразіліі... Асабліва небяспечны».

ПРЫСУТНАСЦЬ шматлікіх лакун у тэксце магла быць растлумачана каранальным выкідам масы, які адбыўся некалькі гадзін таму. Замест фатаграфіі злучэнняў — россып пікселяў.

— Нешта сур'езнае, спадар Сарва? — Парыбок адраваўся ад бутэлькі.

— Звычайнае паліцэйскае апавяшчэнне, — інспектар дакрануўся да тачскрына насупраць квадраціка «Пацвяджэнне атрымання», а затым запатрабаваў паўторнага адпраўлення. — Вам невымоўна пашанцавала.

— Гэта так, — кінуў Парыбок. — Абышоўся толькі парэзам на руцэ, а мог плаваць у адкрытым космасе да сутыкнення з такім жа бедалагам, як мой «Пегас»... Як успомню, што рабілася пасля сустрэчы з касмічным смеццем, дык адразу дрэнна становіцца. Добра, аварыйна-выратавальны модуль не падвёў.

— Іншы на вашым месцы кінуў бы ўсё, — рухам сціла Сарва закрываў файл на планшэтным персанальным камп'ютары. З завяршэннем справаздачы давядзецца пачакаць. Спадарожнік не ў тым стане, каб пакінуць інспектара сам-насам з дакументам.

— Прывык я да галаграфічнага праектара. Усю калекцыю з сабой не возьмеш, а часам у падарожжа хочацца дакрануцца да артэфактаў. Ведалі б вы, спадар Сарва, колькі ў мяне іх. Паўдома застаўлена... Вы дарма адмаўляецеся ад элю. Дзівосная рэч. З мядовым напоём вікінгаў, вядома, не параўнаецца, але ўсё ж... Пакаштуце!

— У мяне праз чатыры дні адпачынак. Вось тады і папіў. Я, праўда, больш партура аддаю перавагу, але de gustibus non est disputandum. Густы ва ўсіх розныя.

— Дакладна. Вы, як я бачу, таксама неабыхавы да старажытных германцаў? — Намёк на рэпрэнт-

нае выданне «De origine et situ Germanorum» Публія Карнэлія Тацыта і адкрытую на ноўтбуку «Тэўтонскую міфалогію» Якаба Людвіга Карла Грыма.

— Ды вось вырашыў папоўніць прабел у ведах.

— Вы не расчаруецеся, спадар Сарва. Адзін толькі Одзін чаго варты!.. Зараз я вам пакажу, — Парыбок паставіў бутэльку на стол і палез па галаграфічны праектар. З-за хмеля рухі калекцыянера былі нязграбнымі. — Вельмі ўжо каларытны персанал!

ПАСЯРОД каюты паўстала аб'ёмная выява — адзіным вокам на Сарву глядзеў доўгабароды стары ў сінім плашчы і лямцавай шапцы, у суправаджэнні двух крумкачоў.

— Вярхоўны бог старажытных германцаў, конунг-шаман, знаўца рун, гаспадар Вальхалы, бог вайны і яшчэ шмат хто... — Парыбок пачаў дэманстраваць новыя выявы — ад

— Збіраецца дапытаць мяне? — Калекцыянер жарталіва пагразіў інспектару пальцам.

— Проста цікава, — не пакрываў душой Сарва. Зноў жа — наўрад ці аповед зойме шмат часу. Балбатаць без прыпынку германіст мог выключна пра свае інтарэсы.

— Я арандаваў «Пегас» у «Міжпланетных вандравак» — іржавы металалом за вар'якія грошы, хоць і максімальна рабатызаваны. Стартаваў з Месяца і вырашыў дабрацца да Нептуна.

— Чаму менавіта да Нептуна?

— Лічыце гэта жаданнем выпрабаваць самога сябе, спадар Сарва. Хацеў адчуць, што азначала для маіх продкаў, калі яны падымаліся на палубу дракара і плылі ў пошуках прыгод.

— А чаго з сабой нікога не ўзялі? У кампаніі ўсё ж весялей і больш бяспечна.

— Захацелася трохі развясца, а ўсе сябры, як на злосць, аказа-

Сяргей Белаяр скончыў гістарычны факультэт Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. С. Пушкіна, але калі вырашыў паспрабаваць свае сілы ў літаратурнай творчасці, то думкамі накіраваўся не ў сіваю мінуўшчыну, а ў далёкі космас. І трэба прызнаць, што тут ён знайшоў сябе як творцу, пра што сведчаць яго перамогі ў розных літаратурных конкурсах. Ну, а ці дадасца да гэтых перамог яшчэ адна, дзякуючы яго ўдзелу ў сёлетнім звяздоўскім конкурсе на найлепшае апавяданне, даведаемся ўжо праз некалькі месяцаў.

Алесь БАДАК.

дзістай нізкалегіраванай нержавеючай сталі. І ён без ваганняў пусціў яго ў ход. Сарва шпурнуў у калекцыянера ноўтбук і, адштурхнуўшыся абедзвюма нагамі, паваліўся на падлогу, дзе выканаў падсечку. Парыбок перакуліўся на спіну і выпусціў нож, а астатняе ўжо было справай тэхнікі.

гі не насілі на ім рагоў. Цяжка і непрактычна. Іншая справа — гладкі шлем канічнай формы. Асацыяцыя рагатых шлемаў з вікінгамі адносіцца да другой паловы XIX стагоддзя, калі ў шэрагу еўрапейскіх дзяржаў пачынаецца адраджэнне міфалагічнай спадчыны. Пры перавыданні «Сагі пра Фрыцьёфа»

Сяргей БЕЛАЯР

СПАДАРОЖНІК

Навукова-фантастычнае апавяданне

сярэднявечных і да сучасных. Нейкай сістэмы ў падборы малюнкаў інспектар не адзначаў. — Старажытныя германцы шанавалі Одзіна больш за іншых багоў, а ўсё таму, што ён як ніхто іншы служыў увааблененню духу народа... Merde! Які ж я няспрытны...

Сарва падаў ручнік калекцыянеру, які азіраўся, шукаючы аначу, — па стале, пагражаючы дабрацца да галаграфічнага праектара, расцякаўся эль з перакуленай бутэлькі. Прамакнуўшы лужыну, Парыбок шпурнуў пакаменчаны ручнік у смеццевую скрыню. Туды ж адправілася і пустая бутэлька. Нядоўга думаючы, спадарожнік адкаркаваў новую.

— На чым мы спыніліся?.. Успомніў. У свой час я не пашкадаваў адзінаццаці тысяч на тое, каб купіць касцяную статуэтку Одзіна. Яна стала ўпрыгожаннем маёй калекцыі!.. Вам лепш не ведаць, спадар Сарва, колькі было выдаткавана грошай і намаганняў для таго, каб усё гэта сабраць...

Зкожным новым глытком Парыбок становіўся ўсё больш гаварлівы, а інспектару патрабавалася завяршыць справаздачу — кіраўнік Дэпартаменту камісар Айнбунд чакаць не любіў. Але не будзеш жа затыкаць рот суразмоўніку. Тым больш, пасля аварыі яму трэба было выгаварыцца.

— ...Мне музеі прапануюць велізарныя грошы за калекцыю, але я не згаджаюся. Дарма, ці што, збіраў столькі гадоў?

Калекцыянер замоўк, каб зрабіць новы глыток, чым і скарыстаўся Сарва.

— З вашага дазволу, спадар Парыбок, як вам удалося выратавацца?

ліся занятая... — эль Парыбок піў быццам пасля доўгага ўстрымання. — Шчасна дабраўся да Нептуна, а на зваротным шляху сустрэў злашчаснае смецце... Не ведаю, што гэта было, але дасталося «Пегасу» няслаба. Ледзь паспеў дабрацца да модуля...

УСЛЕД пачуўся цяжкі ўздых. Парыбок здолеў працягнуць толькі праз некалькі хвілін.

— Куды ляцець, незразумела. Яшчэ і перадатчык выйшаў са строю... Пашанцавала, што «Ніка» пралятала міма. Прышлося ўзавраць паліва, якое яшчэ заставаўся, каб мяне заўважылі... Тыдзень адзіночнага зняволення. Напэўна, менавіта галаграфічны праектар і не дазволіў мне звар'яцець...

— Вы — мужны чалавек, спадар Парыбок. Дазвольце паціснуць вашу руку! — Калекцыянер пераклаў бутэльку, каб адказаць. — Вам усё ж такі варта было б... Прашу мяне прабачыць. Работа!

Інспектар выцягнуў камунікатар і дакрануўся да піктаграмы паведамлення. Паўтор. «Здзейсненыя дзёрзкія ўцёкі з турэмнага транспарту «Грыфон». Пункт прызначэння — ТСР №3, плутойд Хаумеа. Адшукваецца Арбіталіс Януць. Прыгавораны да трох пажыццёвых зняволенняў за серыю забойстваў з асаблівай жорсткасцю ў Канадзе, ЗША і Бразіліі. Асабліва небяспечны. Пры ўцёках забітыя два канваіры. Пры затрыманні можа аказаць супраціўленне».

І фатаграфія...

ПАРЫБОК меў па-сапраўднаму звярныны нюх — у імгненне вока ў яго руцэ аказаўся нож з высокавугляро-

— Вы маеце права захоўваць маўчанне, — на ссунутых за спіну руках спадарожніка захліснулася пятля аднаразовай пластыкавай сцяжкі. — Усё сказанае вамі можа быць выкарыстана супраць вас...

ПАРЫБОК паспрабаваў аказаць супраціў, што дало інспектару права прымяніць да псеўдагерманіста сілу. Удар па нырках прымусіў Януць завяць.

— А, балюча!

— ...Разумеце свае правы? — Магутным рыўком Сарва паставіў уцекача, які несумненна ведаў «Правіла Эрнэста Міранды» не па чутках, на ногі і чаравіком адкінуў нож далей.

— Пусці!

— Вы разумееце свае правы? — Не зважаючы на вокрык, інспектар страсянуў Януць. Ды так, што ў таго ляснулі зубы.

— Так, так, разумею! — паспяшаўся запэўніць псеўдагерманіст.

— Вось і выдатна, — Сарва пасадзіў уцекача ў крэсла, пасля чаго звязаўся з капітанскім мосцікам і запягаў аб дапамозе. — Калі ўжо вы, спадар Януць, наважыліся выдаць сябе за калекцыянера, то паклапаціліся б пра тое, каб цалкам авалодаць прадметам. Ну які яшчэ Одзін у кантынентальных германцаў?.. Водан. Ад прагерманскага Wodanaz. Або Wodinaz. Одзін — гэта ў скандынаваў.

— Я абмовіўся.

— Зразумела, як жа інакш?.. Другое, на чым вы пракалоліся, спадар Януць, — гэта шлем. Былі б вы сапраўдным спецыялістам, вам ніколі б не прыйшло ў галаву сцвярджаць нешта падобнае. Вікін-

шведскі мастак-ілюстратар Густаў Малмстром намалюваў вікінгаў у рагатых шлемах. Пазней на аснове карцін Малмстрома Карл Эміль Доплер стварыў пазалочаныя шлемы з рагамі для пастаноўкі оперы Рыхарда Вагнера «Пярсцёнак Нібелунгаў»... Працягваць?

— Будзьце ласкавыя, спадар Сарва, — скрыгатнуў зубамі ўцекач.

— Ваша родная мова — французская. Ці не так, спадар Януць?

— Я пазбавіўся ад акцэнта яшчэ ў школе, — цверазіўся спадарожнік з такой жа хуткасцю, з якой у яго глотцы знікаў эль.

— Справа не ў акцэнце. Боль і спалох прымушаюць людзей ляцца на роднай мове. Усё з-за таго, што ў чалавека з ёй моцная эмацыянальная сувязь... Ну і, нарэшце, ваша рука, — інспектар расшпіліў рукаў Януць, каб зняць бінтавую цыркулярную павязку. Пад ёй чарнела ідэнтыфікацыйная татуіроўка. — Такія робяць усім, хто адпраўляецца ў турму строгага рэжыму на Хаумеа. Вы нават не паморшчыліся, калі я сціснуў вашу далонь.

А па «легендзе» рука пацярпела пры аварыі. Der Teufel steckt im detail. Перакласці?

— Ды якая розніца, што гэта значыць! — ускіпеў Януць.

— Германісту пераклад не спатрэбіўся б... Забітыя канваіры — вашы супольнікі?

— Вы — не святар, каб я перад вамі спавядаўся. Ды й навошта?.. Мiane ж у любым выпадку чакае турма да самай смерці. А цешыць ваша самалюбства я не збіраюся.

— Ut tibi placet, — у каюце з'явіліся матросы. — Спадарства, паса-